

Hanna Bias

65. Kongres Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych IAML (Rzym, 3–8 lipca 2016 r.)

Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media nr 1 (24), 149-154

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIA

Hanna Bias

Biblioteka Główna Akademii Muzycznej
im. Karola Szymanowskiego w Katowicach
e-mail: h.bias@am.katowice.pl

65. Kongres Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych IAML (Rzym, 3–8 lipca 2016 r.)

W dniach 3–8 lipca 2016 r. w Auditorium Parco della Musica w Rzymie odbył się 65. Kongres Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych IAML. Uczestniczyło w nim ponad 350 delegatów z 36 krajów, w tym wyjątkowo liczna grupa z Polski – 18 osób reprezentujących największe polskie ośrodki naukowe: Bibliotekę Główną Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (Hanna Bias, Iwona Bias), Bibliotekę Główną Akademii Muzycznej w Krakowie (Czesława Zawrotniak), Bibliotekę Główną Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku (Marta Walkusz, Paweł Nodzak), Bibliotekę Narodową w Warszawie – Zakład Zbiorów Muzycznych (Sonia Wronkowska), Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie – Gabinet Zbiorów Muzycznych (Magdalena Borowiec, Aleksandra Górka, Ewa Hauptman-Fischer, Piotr Maculewicz, Katarzyna Spujgrasz), Uniwersytet Jagielloński w Krakowie – Instytut Muzykologii (Marek Bebak, Stanisław Hrabia), Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – Katedrę Muzykologii (Alina Mądry, Magdalena Walter-Mazur), Bibliotekę Wydziału Historycznego Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu (Hanna Nizińska), Bibliotekę Gdańską PAN (Agnieszka Kubiak), Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (ks. Dariusz Smolarek). W Kongresie uczestniczył również Marek Żebrowski – Dyrektor Centrum Muzyki Polskiej na Uniwersytecie Południowej Kalifornii w Los Angeles.

IAML (International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres) to stowarzyszenie zrzeszające biblioteki muzyczne i bibliotekarzy muzycznych oraz wszystkich tych, którzy są zainteresowani muzyką i zbiorami muzycznymi. Jest liczącym się członkiem międzynarodowych organizacji bibliotecznych i muzycznych. Obecnie skupia około 1850 instytucji i członków indywidualnych z 53 krajów. Przedstawiciele polskiego bibliotekarstwa muzycznego uczestniczą w kongresach i pracach IAML od 1959 r. W skład IAML wchodzi również Sekcja Bibliotek Muzycznych SBP – Polska Grupa Narodowa IAML.

W trakcie konferencji odbyło się 40 sesji, na których wygłoszono 112 referatów, w sesji posterowej zaprezentowano 12 plakatów, zorganizowano 23 spotkania robocze oraz 8 sesji dotyczących „projektów R”¹. Problematyka zagadnień nurtujących bibliotekarzy muzycznych, referaty przedstawiające spuścizny kompozytorskie, wizjonerskie biblioteki cyfrowe – to zaledwie część tematów, z jakimi można się było zapoznać na Kongresie. Uczestnicy z Polski bardzo aktywnie brali udział w obradach – wygłosili 10 referatów, zaprezentowali 2 plakaty podczas sesji posterowej oraz poprowadzili 2 sesje tematyczne i spotkania robocze.

Jako pierwsza wystąpiła S. Wronkowska z referatem pt. *The Strategies for cataloging derivative works of early music: Theoretical background and consequences* w sesji *Bibliographical approaches to early music*. Prelegentka omówiła strategie katalogowania utworów zależnych, a także zagadnienia związane z prawem autorskim w muzyce dawnej, ontologią remiksu, chaosem terminologicznym oraz wpływem bibliotekarza na wyobrażenia o dawnej kulturze muzycznej.

W ramach sesji *Special Libraries, special approaches, and the classroom* wystąpił P. Nodzack, przedstawiając referat pt. *Blind students in the music academies. How Stanisław Moniuszko Academy of Music coped with their studies*, który spotkał się z dużym zainteresowaniem

¹ „Projekty R” to przedsięwzięcia o światowym zasięgu, będące międzynarodowym leksykonem źródeł muzycznych. Zaliczamy do nich: RISM (Répertoire International des Sources Musicales), który jest inwentarzem druków i rękopisów muzycznych oraz traktatów o muzyce, wydanych przed 1800 r.; RILM (Répertoire International de Littérature Musicale) będący bibliografią piśmiennictwa muzycznego; RIDIM (Répertoire International d’Iconographie Musicale) traktujący o ikonografii muzycznej; RIPM (Répertoire International de la Presse Musicale) tworzący bibliografię czasopism muzycznych XIX i pierwszej połowy XX w. Bazy te są dla badaczy kompendiami wiedzy o międzynarodowych zasobach muzycznych. Dla polskich muzykologów stanowią cenne źródło informacji o zabytkach muzycznych i kolekcjach rozproszonych na terenie naszego kraju.

zgrupowanej publiczności. Autor omówił wyniki ankiety rozesłanej do akademii muzycznych w Polsce, zawierającej następujące pytania: Ilu niewidomych studentów studiuje na uczelni? Na jakich kierunkach? Na jakie wsparcie mogą liczyć?

W sesji *Music archives and how to deal with them* A. Mądry zaprezentowała referat pt. *Probleme mit der Zuordnung in polnischen Sammlungen von Musikalien aus dem 18. Jahrhundert*. Dotyczył on problemów związanych z atrybucją, które można napotkać, porządkując i katalogując zbiory muzykaliów z XVIII w., zachowanych w bibliotekach i archiwach na terenie Polski. Wskazane przykłady odnosiły się do obecności i recepcji utworów ważnych europejskich kompozytorów tego czasu, m.in. Josepha Haydna i Karla Friedricha Abela. Przy identyfikacji kompozycji podstawą była baza RISM.

E. Hauptman-Fischer w wystąpieniu pt. *Italian Baroque music in the Cistercian Monastery in Lubiąż. New research*, wygłoszonym w sesji *Italian music in church archives*, zreferowała wyniki pracy w Gabinetce Zbiorów Muzycznych Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, koncentrując się na kolekcji osiemnastowiecznych rękopisów muzycznych z klasztoru cystersów w Lubiążu. Na podstawie badania źródłoznawczego prelegentka wyodrębniła 20 rękopisów pisanych przez Caspara Raffa – cystersa, regensa tamtejszej kapeli, zmarłego w 1738 r. Prezentowane zagadnienia stanowią część pracy nad katalogiem kolekcji tworzonym w bazie RISM.

Do we know the true version of music by Francesco Gigli (~1600–1657)? The musical sources in libraries in Poland and abroad: Types, chronology and geography to temat wystąpienia M. Bebaka w sesji *Dissemination of music in Europe*. Autor skupił się na przedstawieniu rękopisów i druków dzieł Franciszka Liliusa, które obecnie są rozproszone w polskich i zagranicznych bibliotekach i archiwach. Zastanawiał się nad autentycznością muzyki stworzonej przez kompozytora, ponieważ obecnie znane są jedynie późne, głównie osiemnastowieczne kopie rękopiśmienne, zawierające różne modyfikacje kompozycji F. Liliusa.

M. Żebrowski wystąpił w sesji *Archives of composers* z referatem pt. *Polish Music Center at USC and its unique manuscript collection*, prezentując unikatowe zbiory Centrum Muzyki Polskiej na Uniwersytecie Południowej Kalifornii. Centrum powstało w 1985 r. z inicjatywy Stefana i Wandy Wilków. W swoich zbiorach posiada kolekcję ponad 200 rękopisów takich polskich kompozytorów, jak: Grażyna Bacewicz, Tadeusz Baird, Szymon Laks, Krzysztof Meyer, Krzysztof Penderecki, Marta Ptaszyńska, Bogusław Schaeffer, Aleksander Tansman, Henryk Wars, Zygmunt Stojowski. Biblioteka Centrum Muzyki Polskiej zawie-

ra ponad 10 000 jednostek, w tym partytury kompozytorów polskich, książki o tematyce polskiej, czasopisma, nagrania, materiały pomocnicze (encyklopedie, słowniki), dzieła sztuki, fotografie, korespondencję, pamiątki.

W sesji *Outstanding personalities and music collections*, prowadzonej przez S. Hrabiego, H. Bias zaprezentowała temat *Following Jan Reszke (aka Jean de Reszke, Giovanni di Reschi). From the research on the provenance of historical musical prints and musical manuscripts in the Karol Szymanowski Academy of Music Library in Katowice*. Autorka przedstawiła zbiór zawierający zabytkowe druki muzyczne utworów wokalnych oraz rękopisy należące do J. Reszke. Biografia śpiewaka operowego oraz jego utalentowanej muzycznie rodziny pozwoliła na ustalenie proveniencji zbioru. W 1889 r. J. Reszke uzyskał od cara Aleksandra III patent szlachecki i odtąd dodawał przed swym nazwiskiem przyimek „de”. Autografy widniejące na kartach zabytkowych druków to przede wszystkim podpisy „Jean Reszke” bądź „Jean Reschke”. Można przypuszczać, że są to druki pochodzące z czasów jego młodości. H. Bias przybliżyła również fakty z życia śpiewaka, który wzbudzał niespotykany podziw publiczności operowej Europy i Ameryki.

W sesji *Vivaldi, Rolla, Franchi – questions of attribution* K. Spurgasz wygłosiła referat pt. *Vivaldi, or not Vivaldi – That is the question. When a librarian discovers a second copy of a unicum. Credo G-dur RV 592 Antonia Vivaldiego* dotąd było znane z rękopisu z drugiej połowy XVIII w., pochodzącego z klasztoru na Dolnym Śląsku, a obecnie znajdującego się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie. Utwór ten ponad dekadę temu doczekał się wydania krytycznego, powstały również nagrania. Przypisanie autorstwa wzbudziło pewne wątpliwości społeczności naukowej, niemniej jednak Credo zostało uwzględnione w katalogu dzieł A. Vivaldiego jako utwór z potwierdzoną autentycznością. Drugi egzemplarz tego dzieła został niedawno zidentyfikowany w bazie RISM dzięki porównaniu incipitów.

W sesji *Musical life in Europe – connections, reception of Italian music* M. Walkusz omówiła temat *From the Italian land to Poland. Polish-Italian cultural, artistic and educational relationships based on the content of music collections donated to the Main Library of Stanisław Moniuszko Music Academy in Gdańsk*. Gdańska Biblioteka posiada w swych zbiorach kilka kolekcji muzycznych ofiarowanych przez wokalistów-pedagogów uczelni. Prelegentka zaprezentowała sylwetki następujących wykładowców: Zofii Janukowicz-Pobłockiej, Kazimierza Czekotowskiego, Marii Bojar-Przemienieckiej, Ady Sari, Haliny Mickie-

wiczówny, oraz nakreśliła ich wkład w rozwój artystyczny, kulturalny i edukacyjny kolejnych pokoleń polskich śpiewaków.

The manuscripts of symphonies written down by Sandomierz Benedictine nuns. Some peculiarities of their repertoire and performance practice to zagadnienie przybliżone przez M. Walter-Mazur w sesji *Sources of the 18th century Austrian and Italian music*. Wśród rękopisów należących dawniej do benedyktynek sandomierskich, a przechowywanych obecnie w Bibliotece Diecezjalnej w Sandomierzu, znajduje się 6 symfonii. Są to utwory: Carla Dittersdorfa, Carla Josepha Toeschiego, Bazylego Bohdanowicza, Antona Filsa i Johanna Gottlieba Naumanna. Zapis muzyczny manuskryptów J.G. Naumanna, zawierający partie przeznaczone dla *tromba marina*, stanowi dowód na wykorzystywanie tego zapomnianego instrumentu jako substytutu trąbki. Znane są nazwiska kilku zakonnic sandomierskich żyjących w XVIII w., które grały na *tromba marina*.

Na zakończenie kongresu, w sesji *Music migrations in Europe* wystąpiła A. Kubiak. Prelegentka przedstawiła referat pt. *From Venice to Gdańsk: Georg Knoff's collection of printed music*. Dotyczył on unikatowego zespołu szesnastowiecznych, w przeważającej części weneckich druków muzycznych. Przechowywana w Bibliotece Gdańskiej od blisko 400 lat kolekcja 267 tytułów wydanych w latach 1568–1601, została ofiarowana Bibliotece przez Raphaela Knophiusa, syna Georga, gdańskiego kupca i patrycjusza.

W sesji posterowej zaprezentowano dwa plakaty z Polski. H. Nizińska przybliżyła spuściznę szwajcarskiego uczonego Kurta von Fischera, wybitnego historyka muzyki. Temat prezentacji, *The microfilm collection of Prof. Kurt von Fischer – Italian handwritten and printed sources*, dotyczył kolekcji mikrofilmów zawierającej książki, czasopisma muzykologiczne oraz edycje nutowe, ofiarowanej Katedrze Muzykologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w latach dziewięćdziesiątych XX w. C. Zawrotniak przedstawiła działalność Biblioteki Polskiej Piosenki w Krakowie. W 2007 r. rozpoczął działalność Ośrodek Kultury – Biblioteka Polskiej Piosenki, który realizuje szereg wydarzeń, takich jak: Lekcja śpiewania, Rozśpiewana szkoła, Szanujmy wspomnienia... nie wszystko do kosza.

Reprezentanci narodowych grup IAML, którzy tworzą Forum Przedstawicieli Narodowych (IAML Forum of National Representatives), na spotkaniu z Zarządem omówili działalność grup w poszczególnych krajach i regionach. Spotkanie prowadził S. Hrabia, a Polską Grupę Narodową oficjalnie reprezentowała H. Bias. Przedstawiono również plany organizacji kolejnych Kongresów IAML w Rydze (2017) i Lipsku

(2018). Polska Grupa Narodowa IAML w porozumieniu z władzami Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Zarządem Głównym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich złożyła oficjalny wniosek o organizację Kongresu IAML w Krakowie w 2019 r. Wniosek ten został jednogłośnie przyjęty przez Zarząd IAML oraz uczestników Walnego Zgromadzenia. Innym ważnym elementem tegorocznego Walnego Zgromadzenia było ogłoszenie wyników wyborów do Zarządu IAML. S. Hrabia, dotychczasowy wiceprzewodniczący IAML, został wybrany na stanowisko przewodniczącego IAML kolejnej kadencji. Przez najbliższy rok będzie pełnił w Zarządzie IAML funkcję prezydenta elekta.

Kongres IAML 2016 w Rzymie był inspirującym wydarzeniem. Uczestniczący w nim bibliotekarze zgłębiali zagadnienia, którymi zajmują się w swoich macierzystych placówkach – od muzyki dawnej, przez różnorodne kolekcje w bibliotekach świata, po nowoczesne aplikacje scalające świat zdigitalizowanych zbiorów open access.